

رابطه انتخابات با سعادت فردی و اجتماعی

یکی از موضوعاتی که در معارف دینی ما مدام به مؤمنان گوشزد می‌شود، این است که نباید دربرابر اطراف و اطرافیان و جامعه خود بی تفاوت باشند. اگر در جامعه ما در اصطلاح به بعضی افراد در جایگاه‌های خاصی، مسئول گفته می‌شود، در روایت معروفی پیامبر خدا^(ص) می‌فرمایند: «لَکُمْ رَاعٌ وَلَکُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ؛ یعنی همه شما سرپرست و مسئول هستید و درباره زیردستان خودتان بازخواست می‌شوید». این یعنی هیچ فردی در جامعه اسلامی نمی‌تواند از زیر بار مسئولیتی که دارد، شانه خالی کند و این مسئولیت قاعدتاً تنها در مورد خانواده خودش نیست، بلکه در هر حوزه‌ای که باآن در جامعه مرتبط است و می‌تواند اثرگذار باشد، از او سؤال خواهد شد. اصولاً یکی از خصلت‌های زیبایی که انسان می‌تواند در مؤمنان ببیند، این است که هیچ‌وقت از این دغدغه و احساس مسئولیت، فارغ نیستند و تمام سعیشان را می‌کنند تا امور مردم اصلاح شود. به همین موضوع هم در روایات ما اشاره شده است. امام علی^(ع) می‌فرمایند:

«مِنْ کَمَالِ السَّعَادَةِ السَّعْيُ فِي صَلَاحِ الْجُمْهُورِ؛ کوشش در راه اصلاح توده مردم، از کمال خوشبختی است.»

یعنی خوشبخت‌ترین مردم، فردی است که پیوسته به فکر اصلاح امور دیگران باشد. با این مقدمه باید بیان کنیم یکی از راهکارهایی که در جوامع متمدن در مسیر تأمین این دغدغه و دخالت مردم در سرنوشت خود و اصلاح امور جامعه درنظر گرفته شده است، انتخابات است؛ انتخاباتی که می‌تواند صالحان جامعه را در صف مسئولیت‌های مختلف اجتماعی قرار بدهد.

این جمله معروف از جملات نورانی خمینی کبیر^(ره) است که می‌گوید:

«من در میان شما باشم و یا نباشم، به همه شما وصیت و سفارش می‌کنم که نگذارید انقلاب به دست لاهلان و نامرحمان بیفتد.»

و انجام این مهم با شرکت و دخالت در امور اجتماعی میسر است که یکی از مصادیق آن انتخابات است.

به همین دلیل است که برخی افراد باتوجه به منابع دینی، می‌گویند که شرکت در انتخابات، می‌تواند واجبی از واجبات دینی ما باشد؛ البته امروز متأسفانه جو رسانه‌های مهاجم و برخی انحرافات و اشتباهات مسئولان حکومتی باعث شده است که بخشی از مردم ما درباره اصلاح امور جامعه و شرکت در انتخابات دلسرد باشند، ولی این دلسردی به هیچ‌وجه صحیح نیست.

رهبر معظم انقلاب در صحبت‌های اخیرشان درمیان مردم آذربایجان شرقی فرمودند: «ما یک مطلب دیگر هم داریم و آن انتخابات است. به انتخابات داریم نزدیک می‌شویم. شک نیست که جبهه استکبار با انتخابات ما مخالف است. چرا مخالفند؟ چون نظام ما عبارت است از "جمهوری اسلامی"».

دوتکه دارد؛ هم با جمهوری‌اش مخالفند، هم باسلامی‌اش. مظهر «جمهوری» همین انتخابات است. این انتخابات، مظهر «جمهوری» است. پس وقتی که آمریکا با نظام جمهوری اسلامی مخالف است، یعنی درواقع با انتخابات مخالف است. با حضور مردم مخالف است. با آمدن مردم پای صندوق مخالف است. با شور و هیجانی که در انتخابات باشد و شرکت بیشتر مردم، مخالف است.

البته نکته مهمی در این میان وجود دارد که مردم هم چند بخش هستند؛ یک عده از مردم دغدغه مند حتما در هر انتخابات با رعایت همه ملاحظات، شرکت می‌کنند، اما بخشی از مردم را عملکرد مسئولین می‌تواند نسبت به این کار دلسرد کند که این وظیفه سخت مسئولان جامعه را نشان می‌دهد که در دو بخش باید تمام تلاششان را بکنند؛ اول، کار درست برای اصلاح زندگی مردم و دوم، اطلاع‌رسانی درست این کارها که امپراتوری رسانه‌ای دشمن امروز این‌طور القا می‌کند که هیچ‌کاری صورت نپذیرفته و حتی کارهای خوب را بد جلوه می‌دهند.

خداوند بزرگ به همه ما کمک کند که بتوانیم به مسئولیت‌های الهی و اجتماعی خودمان درست عمل کنیم. ان‌شاء...!

برگرفته از خطبه‌های نمازجمعه مشهد

تنظیم: حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی



بردار و بخوان

اندیشه‌های سیاسی در اسلام

در هر دوره و زمان با نگاهی به گذشته، می‌توانیم چراغی برای راه آینده خود روشن کنیم. نگاه جریان شناسانه و عبرت‌آموز به تاریخ و رخدادهایی که بر مسلمانان رفته است، کمک شایانی به تشخیص‌کنش و واکنش‌های مناسب اجتماعی و حتی فردی ما می‌کند. امام علی^(ع) به‌عنوان یکی از متفکران بزرگ در تاریخ اسلام بر خواندن تاریخ و دید با بصیرت در تشخیص جریان‌ها تأکید کرده‌اند. از این‌رو درمیان نویسندگان و پژوهشگران حاضر، تألیف و جست‌وجوهای زیادی درباره سیر تأملات و تغییرات سیاسی در جامعه مسلمانان دیده می‌شود.

مجتبی شیرودی در مجموعه‌ای، اندیشه‌های سیاسی در تاریخ را بررسی کرده است؛ در مجموعه کتاب‌های «اندیشه و سیاست» که جلد اول آن کتاب «اندیشه‌های سیاسی در اسلام» است.

نویسنده در این کتاب با بررسی تاریخ تفکر و اندیشه در دنیای اسلام، نشان می‌دهد که تأملات سیاسی درباره مناسبات سیاسی فرد و جامعه، همواره توجه متفکران مسلمان را جلب کرده است. هریک از این اندیشمندان، براساس باورها و چشم‌اندازهای معرفتی و نیز نیازها و ضرورت‌های زمانه خود، به شکل‌های گوناگون درباره مسائل مربوط به جامعه خویش، تأمل و تفکر کرده و نتایج اندیشه‌های خود را به رشته تحریر درآورده‌اند.

فهرست مطالب در این اثر به این ترتیب است: «پیشگفتار»، «مقدمه»، «تعریف و چستی مفاهیم»، «تاریخ سیاسی صدر اسلام»، «آرا و اندیشه‌های سیاسی تا نیمه قرن سوم»، «آرا و افکار سیاسی ابونصر فارابی»، «آرا و افکار سیاسی ماوردی»، «آرا و افکار سیاسی ابوعلی سینا»، «آرا و افکار سیاسی خواجه نظام‌الملک طوسی»، «آرا و افکار سیاسی غزالی»، «آرا و افکار سیاسی خواجه نصیرالدین طوسی»، «آرا و افکار سیاسی ابن‌خلدون»، «آرا و افکار سیاسی دانشمندان ابن‌خلدون دوره صفویه»، «آرا و افکار سیاسی دانشمندان مسلمان دوره قاجاریه»، «آرا و افکار سیاسی امام خمینی رحمه...علیه»، «آرا و افکار سیاسی اندیشمندان مسلمان عرب دوره معاصر»، «مقایسه آرا و اندیشه‌های سیاسی اهل سنت و شیعه» و «میزان تأثیر اندیشه‌های سیاسی ایران بر اندیشه سیاسی در جهان اسلام».

شماره ۱۴

۲۱شنبه
۷ اسفند ۱۳۹۲
۱۶ شمان ۱۳۹۵
شماره ۱۴

۱۴



میزان را کمال است

مؤمن در قرآن کریم دارای نقشی فعال و بارآاده است

باید انتخاب کنی

در برابر سرنوشت خود منفعل و ناامید نیست، بلکه فردی است که با آگاهی و اراده پیش می‌رود و نقشی فعال در ساخت آینده خود و مردمانش دارد. این نقش اگر در گذشته با تو لا و تیزا نمایش داده می‌شد و گاه با ابزاری مانند جهاد و مبارزه تعریف می‌شد، در دوران نو و متمدن، با ابزار تمدن و جامعه مدنی تعریف می‌شود. از این‌رو شرکت در انتخابات به‌عنوان یکی از ابزارهای تعیین سرنوشت در جامعه مدنی، یکی از مصدایق نقش آفرینی انسان دین‌دار در تعیین سرنوشتش خواهد بود. در ادامه با نگاهی به آیات قرآن کریم، بیشتر این نقش را بررسی می‌کنیم.



جامعه ایستا نخواهد شد

نیز افزایش پیدا می‌کند، بنابراین مشارکت در تعیین سرنوشت نه فقط یک حق بلکه تکلیفی شرعی و عقلی است؛ همچنان که خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «... خداوند بر آن نیست نعمتی را که به قومی عطا کرد، تغییر دهد تا وقتی که آن قوم حال خود را تغییر دهند» (آیه ۵۳، سوره انفال). یعنی اراده تغییر باید از ناحیه مردم باشد، و الا خداوند جامعه ایستایی را که دست بر روی دست بگذارد، اصلاح نخواهد کرد، پس روش اصلاح و تغییر در وضعیت هر فرد، در نظام مبتنی بر مردم‌سالاری، شرکت فعال در انتخابات است.

علاوه بر وظایف فردی، وظایف اجتماعی نیز دارد و در قبال جامعه، مسئول است و باید در آخرت نیز پاسخگوی کنش‌های اجتماعی خود باشد. پیامبر^(ص) فرمودند: «الا لکم راع و لکم مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ؛ بدانید هر کدام از شما مسئول هستید و درباره افرادی که به سخن شما گوش می‌دهند [زیردستان]، بازخواست خواهید شد». لذا افراد علاوه بر حیطه شخصی در حیطه نفوذ خود باتوجه به جایگاهی که دارند، به‌عنوان عضو یک خانواده یا مدیر یک اداره یا رئیس یک سازمان و... سطح مسئولیتشان متفاوت می‌شود و با افزایش سطح نفوذ، میزان مسئولیتشان

حضور به معنای مشارکت و مشورت

را دارند، ویژگی‌هایی را بیان می‌کند که یکی از آن‌ها مشورت در امور است؛ «و آنان که امر خدایشان را اجابت کردند و نماز به پا داشتند و کارشان را به مشورت یکدیگر انجام می‌دهند و از آنچه روزی آن‌ها کردیم (به فقیران) انفاق می‌کنند...» (آیه ۳۸، سوره شورا).

سپردن امانت به اهلیش

همانا خدا شما را پند نیکومی دهد که خدا شنوا و بیناست»، باتوجه به این معنی، نباید با این امانت الهی با سهل‌انگاری برخورد کنیم و بلکه باید درضمن مشارکت، با دقت و وسواس و انتخاب افراد شایسته، این امانت الهی را به افراد صالح بسپاریم؛ این یک وظیفه شرعی و تکلیف دینی است که خداوند در این آیه مبارکه، برعهده همه گذاشته است. امام علی^(ع) می‌فرمایند: «هرگاه با حق روبه‌رو شدید و دانستید که حق است، درباره

چطور انتخاب کنیم؟

متنوع در زمان انتخابات، ماباموجی از تبلیغات گوناگون از منابع متعدد دروبه رومی شویم، در این زمان، وظیفه ماست که درباره منبع خبر تحقیق کنیم و نه تنها درباره عدل و انصافشان بررسی کنیم که ببینیم اصلا سواد و علم این کار را دارند یا نه که خداوند در سوره یونس، آیه ۸۹ می‌فرماید: «دعای شما مستجاب شد، پس هر دو استوار و پابرجا باشید و از راه مردم جاهل، پیروی نکنید».

به چه کسی اعتماد کنیم؟

نصرت و پیروزی را از آنان می‌داند، آنجا که می‌گوید: «ای گروهی که ایمان آورده‌اید، هر کدام از شما از دین خود مرتد شود، به‌زودی خداوند قومی را که بسیار دوست دارد و آن‌ها نیز خدا را دوست دارند و در برابر مؤمنان، سرافکنده و فروتن هستند و در برابر کافران، سرافراز و مقتدرند (به نصرت اسلام) برانگیزد که در راه خدا جهاد کنند و (در راه دین) از نگهش و ملامت احدی، پاک ندارند. این است فضل خدا، به هر که خواهد عطا کند و خدا را رحمت گسترده بی‌منتهاست و (به احوال همه) داناست،» (آیه ۵۴، سوره مائده).

حمیده ذاکری| فردا برای همه روشن نیست. اگر سری به ادبیات یا فیلم‌های سینمایی بزنیم، همه آن‌ها که از آینده می‌گویند، تصویری تیره و تار از روزهای نیامده نشان می‌دهند. در حالی‌که در دین اسلام و در اندیشه قرآن، فردا نه تنها روزی بهتر که آینده بشر و فرجام تاریخ، آینده‌ای سرشار از خیر و سعادت است، اما این آینده‌ای که قرآن از آن سخن می‌گوید، از آن همه امت‌ها نیست، بلکه در انتظار آنانی است که ابتدا ایمان و باور به خدای عالمیان داشته باشند و سپس اراده‌ای برای تغییر سرنوشت خود. بر مبنای تفکر قرآن کریم، انسان دین‌دار هیچ‌گاه

ممکن است برای بسیاری از ما این سؤال پیش بیاید که چرا باید در انتخابات شرکت کنیم؛ سؤالی که پاسخ آن راقرآن کریم به روشنی می‌دهد. یکی از آموزه‌های بزرگ قرآن برای ملت‌ها، داشتن حق رأی و اراده جدی برای تغییر سرنوشتشان است؛ آن‌چنان‌که در آیه ۱۱ سوره رعد می‌خوانیم: «خدا سرنوشت قومی را تغییر نمی‌دهد مگر زمانی که خودشان تصمیم بگیرند سرنوشتشان را تغییر دهند». این فرموده به معنای لزوم اتکاله اراده برای ساخت آینده و سرنوشتمان چه در حوزه فردی و چه در حوزه اجتماعی است. از منظر اسلام، انسان

مردم به‌عنوان اعضای جامعه، اثر قوانین و مقررات و نحوه حکومت‌داری را در زندگی روزمره خود می‌چشند و لمس می‌کنند. از این‌رو یکی از بهترین مراجع برای بیان نظرها درباره امور کشور و مسیر پیش‌رویش هستند که درحقیقت مسیر پیش‌رو و آینده یک کشور، آینده تک‌تک افراد

در اندیشه قرآن کریم، حکومت تنها یک تشکیلات اداری و حقوقی نیست، بلکه امانتی الهی است و باید آن را به دست فردی سپرد که شایستگی آن را دارد تا بتواند عدل و انصاف را درمیان مردم برقرار کند و انوار الهی را در جامعه جاری کند. از همین‌رو در آیه ۵۸ سوره نسا می‌خوانیم: «همانا خداوند به شما امر می‌کند که امانت‌ها را به صاحبانش بازپس دهید و چون حاکم بین مردم شوید، به عدالت داوری کنید،

ممکن است این سؤال برایتان پیش بیاید که با وجود این مسئولیت سنگین، چطور می‌توانیم به افرادی که نمی‌شناسیم، اعتماد و در انتخابات شرکت کنیم؟ قرآن کریم در جواب این پرسش شمای می‌فرماید: «... پس اگر نمی‌دانید، از اهل ذکر (یعنی علما و دانشمندان هر امت) سؤال کنید» (آیه ۴۳، سوره نحل). این روزها طبیعی است که ما در هجوم

درست است که عصر ما عصر انفجار اخبار و اطلاعات است، اما از دیگر سوی این عصر با فناوری‌های پیشرفته‌اش، این امکان را برای ما فراهم کرده است که حتی بتوانیم رفتار و اعمال شخصی که بسیار از او دور هستیم را هم ببینیم و از آن مطلع شویم. از میان همین اخبار می‌توانیم با تحقیق و بررسی به دنبال نشانه‌های تشخیص درست از نادرست باشیم. قرآن کریم برای این تشخیص و تمیز نیز نشانه‌هایی برپایمان آورده است، به‌طور مثال در سوره آل عمران، آیه ۱۸۸ می‌خوانیم: «... دوست دارند که